

11. 8. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Povinné očkování proti COVID-19?

V současné době se stále více občanů České republiky nechává očkovat proti onemocnění COVID-19. Řada z nich se nechává očkovat dobrovolně, jelikož věří, že jediné díky očkování se svět zbaví probíhající pandemie, ale je i mnoho takových, kteří podstupují očkování pouze z důvodu, aby mohli „normálně“ fungovat a využívat dříve běžně dostupné služby, jako je třeba oběd v restauraci či návštěva kadeřnice. Poslední skupina lidí očkování nevěří a očkovat se nenechá.

V posledních týdnech se již hovoří také o tom, že zájem o očkování slábne, ačkoli velká část populace ještě naočkovaná není. V souvislosti s tímto trendem se ozývá stále více názor, že by mělo být očkování proti onemocnění COVID-19 zařazeno mezi povinná očkování. Je toto ale z hlediska práva možné, a pokud ano, tak za jakých podmínek? Nejedná se o příliš velký zásah do integrity člověka? Převažuje zde právo a svoboda jednotlivce, nebo výhoda pro celou společnost? Toto si rozebereme níže.

Nedotknutelnost osoby je obecně zakotvena v čl. 7 Listiny základních práv a svobod (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., dále je „Listina“), kde je v odst. 1 uvedeno následující: *„Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.“* Dále se dovozuje, že omezit nedotknutelnost osoby je možné za současného dodržení podmínky nezbytnosti takového kroku v demokratické společnosti z důvodu kolize s jinou ústavní hodnotou či jiným základním právem. Jak stanovuje čl. 4 Listiny, výše uvedená úprava musí být vykládána restriktivně. Omezit právo na nedotknutelnost osoby lze tedy pouze na základě zákona a za splnění podmínky nezbytnosti takového kroku – tedy že daného cíle nelze dosáhnout jiným, méně invazivním způsobem, než je omezení základního práva.

V právním řádu České republiky je výslovně uložena povinnost očkování proti určitým konkrétním nemocem, a to jak pro všechny osoby s trvalým pobytem na území České republiky vč. cizinců, tak navíc i pro určité skupiny osob uvedených ve vyhlášce, a to zejména pro zaměstnance pracující ve zdravotnictví. Povinné očkování je upraveno ve **vyhlášce č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem** (dále jen „**vyhláška o očkování**“), která je prováděcím předpisem k **zákonu č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů** (dále jen „**zákon o ochraně veřejného zdraví**“). Povinnost nechat se očkovat proti určitým nemocem je zakotvena v ust. § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví a konkrétní nemoci, proti nimž je očkování povinné, jsou uvedeny ve vyhlášce o očkování (např. záškrt, tetanus, černý kašel, dětská obrna, atd.). Onemocnění COVID-19 se mezi nimi nevyskytuje.

Omezením základního práva na nedotknutelnost osoby ve vztahu k očkování se již zabýval Ústavní soud ve svém nálezu Pl. ÚS 19/14. V návrhu bylo požadováno mimo jiné zrušení § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví. Navrhovatelé zde shledávali rozpor právní úpravy povinného očkování s čl. 4 Listiny. Uváděli, že Ústavní soud opakovaně ve své judikatuře zdůraznil, že meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou upraveny pouze zákonem a dle výše uvedeného je toto upraveno pouze vyhláškou, což je nedostačující. S tímto se Ústavní soud ve výše uvedeném nálezu vypořádal následovně: *„Zmocnění, jež je v zákonné úpravě poskytnuto prováděcí vyhláškou za účelem regulace podrobností spjatých s realizací povinné vakcinace, využívá podzákoná norma v daných mezích, aniž by zasáhla do skutkové podstaty obsažené v podstatných znacích v zákoně. Nedošlo tedy k legislativnímu zásahu do garancí poskytnutých nositelům základních práv a*

svobod v čl. 4 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod.“ K tomuto rozhodnutí vyjádřila své odlišné stanovisko JUDr. Kateřina Šimáčková, Ph.D. a její názor je následující: „Zákonné zmocnění nejenže neobsahuje jmenovitý výčet nemocí, proti nimž je očkování povinné, ale dokonce ani jakkoliv nestanoví kritéria, kterými se má ministerstvo při stanovení rozsahu očkovací povinnosti řídit. (...) Současnou českou právní úpravu povinného očkování shledávám v rozporu se základním právem na nedotknutelnost osoby, neboť rozsah povinného očkování je zcela ponechán na vůli Ministerstva zdravotnictví a není stanoven zákonem, jak vyžaduje Listina. Zároveň v současné době právní úprava ani nesplňuje požadavek přiměřenosti zásahu do základního práva, neboť sledovaného cíle (ochrany veřejného zdraví) by šlo dosáhnout ve stejné míře šetrnějšími prostředky, při kterých by výběr vakcíny a dávkování byl ponechán na samotných rodičích po konzultaci s lékaři; současná právní úprava neobsahuje objektivní odpovědnost státu za škodu na zdraví jedince, který se podrobil povinnému očkování; a nakonec výčet nemocí, proti kterým je povinné očkování stanoveno, je nadměrný, neboť u všech není tato povinnost dostatečně odůvodněna ochranou veřejného zdraví.“ Toto odlišné stanovisko je ale menšinové a Ústavní soud shledal, že současné nastavení povinných očkování je v pořádku.

Dále zaznívají úvahy některých zaměstnavatelů, že by povinně vyžadovali od svých zaměstnanců absolvování očkování proti onemocnění COVID-19, případně by své zaměstnance k očkování alespoň motivovali, např. finančními odměnami. Toto by připadalo v úvahu zejména u pracovišť s vyšším rizikem vzniku infekčního onemocnění, která jsou definována právě v § 16 vyhlášky o očkování (např. pracoviště chirurgických oborů, oddělení hemodialyzační a infekční, atd.). Těmto zaměstnancům je zákonem uložena povinnost nechat se očkovat nad rámec povinných očkování a absolvování očkování je podmínkou pro výkon práce na daném pracovišti. Tato potřeba dle zákonodárců plyne z rizikosti výkonu jejich povolání. Opět ale narážíme na skutečnost, že očkování proti onemocnění COVID-19 vyhláška o očkování nezmiňuje a po zaměstnanci ho nelze vyžadovat, pokud on sám nechce. Pokud by ale zaměstnavatel shledal, že očkování jeho zaměstnanců je nezbytné a zásadní pro chod podniku, musel by své rozhodnutí velice dobře odůvodnit a zároveň by i tak musel počítat s tím, že jeho nařízení nemá oporu v zákoně. Pokud by se rozhodl pouze pro pozitivní motivaci svých zaměstnanců, musel by se navíc vypořádat i s otázkou diskriminace těch zaměstnanců, kteří se ze zdravotních důvodů nemohou nechat očkovat. Ani jeden z výše uvedených postupů zaměstnavatele bych však nedoporučila, jelikož by se tím zaměstnavatel pouštěl na opravdu tenký led a případný soudní spor by pravděpodobně za současné právní úpravy dopadl ve prospěch neočkovaného zaměstnance.

Na základě výše uvedeného lze tedy shrnout, že pokud očkování proti nákaze COVID-19 není součástí dané vyhlášky o očkování, nelze ho prozatím vyžadovat jako povinné, a to ani po zaměstnancích, ani po občanech obecně. Pokud by se v budoucnu mělo očkování proti onemocnění COVID-19 zařadit mezi povinná očkování, muselo by dojít k příslušné změně právního řádu.

Mgr. Lucie Cyrányová,
advokátka

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ VYCH & PARTNERS

[Advokátní kancelář Vych & Partners, s.r.o.](#)

Lazarská 11/6
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 517 466

Fax: +420 222 517 478

e-mail: office@ak-vych.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)